

Wanessa Choptiany-Mańka

Ochrona kredytobiorców – konsumentów w prawie Stanów Zjednoczonych, w Prawie Unii Europejskiej oraz w prawie polskim. – streszczenie pracy doktorskiej

Celem pracy jest zidentyfikowanie, na podstawie dokonanej analizy prawno-porównawczej tytułowych trzech systemów prawnych, najskuteczniejszych instrumentów pochodzących z tych systemów prawnych, chroniących kredytobiorców – konsumentów przed występującymi na rynkach finansowych zagrożeniami. Prawo ochrony konsumentów na rynku usług kredytowych jest współcześnie jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów prawa. Same usługi kredytowe charakteryzują się szczególnie zwiększonym ryzykiem dla konsumentów, związanym przykładowo z możliwością poniesienia znaczących strat finansowych, czy zawieraniem umów nieadekwatnych do ich potrzeb. Ostatnie kryzys i działania kredytodawców związane z nadużyciami spowodowały, że ochrona kredytobiorców będących konsumentami stała się istotnym problemem i wyzwaniem w kontekście regulacyjnym. Sektor usług kredytowych wymaga dużej aktywności ze strony państwa (ustawodawcy) i innych organów wyspecjalizowanych tylko dla tego sektora. Dlatego też regulacje prawne regularnie ulegają znacznemu rozbudowaniu o nowe mechanizmy ochrony oraz instytucje.

Trudnym, a zarazem koniecznym wyzwaniem dla legislacji w XXI wieku jest stworzenie takiego systemu prawnego, który propagowałby dobrze funkcjonujący rynek usług kredytowych oferowanych konsumentom i łączyłby tę rolę z efektywną ich ochroną. Przeprowadzane badania skupiły się na porównaniu wybranych instrumentów ochrony konsumentów na rynku usług kredytowych w systemie prawnym Stanów Zjednoczonych, Unii Europejskiej oraz Polski, a także na ich weryfikacji pod kątem skuteczności ochrony.

W pracy sformułowano następujące pytania badawcze: Czy prawo amerykańskie w zakresie ochrony konsumentów na rynku usług kredytowych jest prawem modelowym, czyli takim, które może stanowić wzór dla innych jurysdykcji, zawierającym uniwersalne i efektywne rozwiązania w zakresie ochrony? Jakie instytucje amerykańskiego prawa ochrony konsumentów na rynku usług kredytowych można z powodzeniem inkorporować do unijnego i polskiego systemu prawnego, by wzmocnić efektywność ochrony? Które elementy amerykańskiego, unijnego oraz polskiego prawa ochrony kredytobiorców – konsumentów są efektywnymi narzędziami ochrony, a które tego kryterium nie spełniają?

Przyjęto, że efektywne prawo ochrony konsumentów to takie, które: jest w stanie doprowadzić do skutków zamierzonych przez ustawodawcę, opiera się na zwięzłych i zrozumiałych dla konsumenta przepisach, uwzględnia możliwość występowania zmian społeczno-ekonomicznych, dąży do samoograniczenia, uwzględnia tradycje prawną, czy powszechnie obowiązujące w danym społeczeństwie zasady i nawyki.

Badając efektywność poszczególnych elementów ochrony kredytobiorców wykorzystano metodę formalno-dogmatyczną, obejmującą analizę treści obowiązujących aktów prawnych w prawie amerykańskim, unijnym i polskim oraz analizę literatury przedmiotu. Analizie poddano również orzecznictwo, w tym przede wszystkim wyroki Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądów polskich, ze szczególnym uwzględnieniem wypowiedzi polskiego Sądu Najwyższego. Ponadto z uwagi na charakter niniejszej pracy wykorzystano również metodę porównawczą, poprzez porównanie analizowanych instrumentów ochrony kredytobiorców – konsumentów w wybranych trzech systemach prawnych przez pryzmat efektywności.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy ma charakter teoretyczny i stanowi rozbudowane rozważania o charakterze wprowadzenia do dalszych analiz. Zasadniczą część niniejszej pracy stanowi pięć kolejnych rozdziałów. Każdy z nich poświęcony jest weryfikacji efektywności wybranych instrumentów ochrony kredytobiorców – konsumentów. Rozdział drugi i trzeci stanowią analizę zagadnień podmiotowych, rozdział czwarty i piąty – wybranych zagadnień z prawa materialnego, a rozdział szósty – ochrony instytucjonalnej.

Słowa kluczowe: konsument, kredytobiorca, kredytodawca, prawo ochrony konsumentów, kredyt konsumencki, usługi kredytowe

Wanessa Choptiany - Manke